Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Vår dato: 21.03.2022
Vår ref: 2021/1693
Deres dato:
Deres ref:

Nesseby kommune
9840 Varangerbotn
postmottak@nesseby.kommune.no

Saksbehandler, innvalgstelefon
Tor Asbjørn Aslaksen Simonsen, 78 95 03 14

Dispensasjon til transport- og etablering av utslippsledning i Varangerbotn naturreservat

Vedtak

Statsforvalteren i Troms og Finnmark gir Nesseby kommune dispensasjon til transport av utslippsledning på sjøoverflaten samt nedlegging av utslippsledning i grøft på sjø-bunnen i Varangerbotn naturreservat.

Vedtaket er fattet med hjemmel i § 48 i lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) av 19.06.2009 nr. 100.

Dispensasjonen er gitt på følgende vilkår:

1. Nedlegging av utslippsledning i grøft på sjøbunnen over en strekning på ca. 150 meter i den østlige delen av naturreservatet må gjennomføres ved bruk av spyle-metoden og i perioden fra og med 20.05.2022 til og med 20.06.2022.

2. Utslippsledningen som skal kobles på eksisterende ledning i grøft på sjøbunnen i naturreservatet (ca. 150 meter vest for den østlige grensen til naturreservatet), kan transporteres på sjøoverflaten i deler som er 200 meter lange. Transporten av ca. 1200 meter utslippsledning, á 200 meter, må foregå ved bruk av båt, tau, wire e.l. innretninger, på flo sjø og i perioden fra og med 20.05.2022 til og med 20.06.2022.

3. For å redusere forstyrrelsen av fuglelivet, må arbeidet så langt det er praktisk gjennomførbart, utføres over så kort tidsrom som mulig, jf. pkt. 1 og 2 ovenfor.

4. Eventuelle skader som oppstår på naturmangfoldet som følge av tiltaket, må dekkes av tiltakshaver, jf. naturmangfoldloven §11 om at kostnadene ved miljøforringelse må bæres av tiltakshaver.

Vi vil anmode Nesseby kommune og Rambøll Norge AS om å planlegge resterende del av prosjektet slik at utførende entreprenører kan gjennomføre arbeidet på en måte som fører til minst mulig forstyrrelse av fuglelivet i Varangerbotn naturreservat.

Bakgrunn
Nesseby kommune fikk i vårt brev av 16.01.2019 (vår ref.: 2019/533-1) dispensasjon til etablering av avløpsrenseanlegg i Varangerbotn naturreservat. Forsinkelser i arbeidet med å etablere avløpsrenseanlegg og endring av metode for nedlegging av utslippsledning i sjø, førte til at Statsforvalteren etter søknad fra Rambøll Norge AS omgjorde vårt vedtak av den 16.01.2022. Det nye vedtaket ble fattet i brev av 14.05.2021 (vår ref.: 2021/1693-4).

I ettertid viste det seg at metoden for nedlegging av utslippsledning i sjø ved bruk av spylemetoden ble mye dyrere enn først antatt. Etter søknad fra Rambøll Norge AS omgjorde Statsforvalteren derfor sitt vedtak av den 14.05.2021. Det nye vedtaket ble fattet i brev av 08.09.2021 (vår ref.: 2021/1693-6).

På bakgrunn av at tidligere vedtak og omgjorte vedtak har gått ut på dato, søkte Rambøll Norge AS (på vegne av tiltakshaver Nesseby kommune) den 01.03.2022 om å endre vedtak fattet av Statsforvalteren i Troms og Finnmark i brev av 08.09.2021 (vår ref.: 2021/1693-6). I vårt vedtak av 08.09.2021 fikk Nesseby kommune dispensasjon med vilkår til å etablere avløpsrenseanlegg i Varangerbotn naturreservat. Dispensasjonen innebar at det også kunne etableres utslippsledninger i sjø. Nedleggingen av ledningen skulle foregå ved tradisjonell graving med gravemaskin.

Det kan nevnes at det i brev av 14.12.2021 (vår ref.: 2021/1693-8) ble gitt åpning for å flytte utslippsledningen i sjø litt lenger nord (fra 0 – 50 meter). Statsforvalteren mente at endringen av trasévalg i sjø var en mindre endring som ikke ville føre til større belastning på naturverdiene i Varangerbotn naturreservat, og det ble derfor ikke fattet nytt vedtak.

I henhold til tidligere gitte dispensasjoner, har arbeidet med å legge ned utslippsledning i sjø pågått fra desember 2021 og fremover til januar – februar 2022. Ca. 540 meter fra land og ca. 150 meter fra verneområdets østgrense går det en renne fra Vesterelva som gir lokalt økt vanndybde i gravetraséen. Graving i dette området førte til at en gravemaskin på rundt åtte tonn gikk gjennom isen i februar 2022. Etter denne hendelsen har tiltakshaver kommet frem til at det hverken er praktisk gjennomførbart- eller sikkerhetsmessig forsvarlig å benytte gravemaskin for graving av grøft på sjøbunnen i dette området.

For å kunne gjennomføre og avslutte prosjektet innenfor forsvarlige rammer, anbefaler Rambøll Norge AS derfor følgende løsning:

1. Gravearbeidet avsluttes midlertidig så langt ledningen er gravd ned per i dag, dvs. til renne i Vesterelva ca. 150 fra den østlige grensen til verneområdet.

2. Metode for å etablere resterende sjøledning i verneområdet (ca. 150 meter lengde) endres til nedspyling ved hjelp av dykker og båt når isen har gått til våren, dvs. i tidsrommet fra 15. mai til 1. juni 2022. Når arbeidet igangsettes, skal en så kort anleggsperiode som mulig etterstrebes.

I tillegg søkes det om dispensasjon til å trekke sjøledningen med båt gjennom Varangerbotn naturreservat på flo sjø. Ledningen som skal trekkes skal deretter legges på sjøbunnen frem til utslippspunktet i Meskfjorden.

Ledningsstrekkene monteres på land på Vesterelvnes (øst for Nesseby rådhus) i lengder på ca. 200 m. En uttrekking av disse på flo sjø vurderes som den mest gunstige metoden. Det søkes om tillatelse til uttrekking av utslippsledning i perioden fra 15.05.2022 til 15.06.2022. Når arbeidet igangsettes, skal en så kort anleggsperiode som mulig etterstrebes.

Statsforvalterens vurdering

Søknaden er behandlet etter forskrift om Varangerbotn naturreservat (NR) av 20. desember 1991 nr. 940 og naturmangfoldloven (nml.) av 19. juni 2009 nr. 100.

Nedleggingen av utslippsledningen i sjø skal foregå over en ca. 150 meter lang strekning i den østlige delen av naturreservatet ved hjelp av spylemetoden. Nedleggingen vil etter planen foregå i perioden fra og med 15.05.2022 til og med 01.06.2022. For å kunne koble på utslippsledningen på eksisterende ledning i grøft på sjøbunnen i naturreservatet, må en trekke utslippsledningen fra land og utover til endepunktet for ledningen (ca. 1800 meter fra land).

Formålet med vernet er i henhold til verneforskriften pkt. III å bevare et viktig våtmarksområde med vegetasjon, fugleliv og annet dyreliv som er knyttet til området. Strand- og fjæreområdet er blant annet et viktig rasteområde for våtmarksfugl, særlig vadere. Etter verneforskriften pkt. IV nr. 1 må det ikke iverksettes tiltak som kan endre eller forstyrre naturmiljøet, og etter nr. 3 er alt vilt, herunder deres hi, reir og egg vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse.

Etter Statsforvalterens vurdering kan omsøkte tiltak ikke anses som drift, vedlikehold og utbedringer av kommunale avløpsledninger etter verneforskriften pkt. V nr. 5, og de omsøkte tiltakene er derfor etter vår vurdering i strid med verneforskriften pkt. IV nr. 1 og 3.

Siden det ikke finnes spesifiserte dispensasjonshjemler for det omsøkte tiltaket, må søknaden behandles etter nml. § 48. Bestemmelsen åpner for at det kan gis dispensasjon dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål, og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Begge vilkårene må være oppfylt for at Statsforvalteren kan dispensere for det omsøkte tiltaket. Det at vilkårene er oppfylt, gir ikke krav på dispensasjon. I avveiningen av om dispensasjon skal gis, må det foretas en skjønnsmessig vurdering. Det skal også vurderes om en eventuell dispensasjon kan gi presedensvirkninger.

Det fremgår av nml. § 8 at kunnskapsgrunnlaget skal være oppfylt før myndighetene fatter vedtak i saken. Kunnskapen om det aktuelle området er god, blant annet gjennom befaringer til området, Naturbase, møter med Rambøll Norge AS og Nesseby kommune m.v. Statsforvalteren mener det foreligger god kunnskap om verneverdiene knyttet til Varangerbotn naturreservat og anser kravet til kunnskapsgrunnlaget etter nml. § 8 for oppfylt. Føre-var-prinsippet i nml. § 9 tillegges derfor mindre vekt.

Metoden som skal brukes for å legge utslippsledning i grøft på sjøbunnen innenfor naturreservatets grenser kalles for spylemetoden. Denne metoden innbefatter bruk av båt, vannpumpe, dykkere og spyleledning. Båten som følger dykkerne er utstyrt med vannpumpe som gir tilstrekkelig høyt trykk i vannledningen til at sand/leire kan spyles bort i dybde på ca. 1 meter. Dersom leira er forholdsvis hard, kan bredden på renna bli forholdsvis smal. Ved mye sandforekomster vil bredden bli større siden sand lettere renner tilbake i spylerenna/kanalen. Det må derfor tas høyde for at spylerenna, dersom grunnen består av mye sand, kan bli rundt 1 meter bred.

Utslippsledningen legges fortløpende ned i spylerenna og blir liggende synlig frem til den er dekket av sand, grus og leire gjennom naturlige prosesser. Avhengig av konsistensen på bunnsedimenter, kan tiden det tar for å legge 100 meter utslippsledning variere forholdsvis mye. I noen tilfeller kan det legges rundt 500 meter pr. dag, mens en under andre forhold ikke er i stand til å legge mer enn 50 – 100 meter pr. dag.

Statsforvalteren vil anta at arbeidet knyttet til spyling, uttrekking- og nedlegging av utslippsledning i naturreservatets østlige del vil ta ca. 1 – 3 dager (pers.med. Andreas W. Foss Westgaard, Rambøll Norge AS).

Fra naturreservatets østlige grense og utover til utslippspunktet er det ca. 1000 meter. Her vil utslippsledningens første del som strekker seg rundt 150 – 200 meter fra den østlige vernegrensen, legges ned i grøft på sjøbunnen ved bruk av spylemetoden. Resterende del av av utslippsledningen i østlig retning til utslippspunktet vil legges oppå sjøbunnen hvorpå den vil holdes på plass hjelp av tunge lodd.

Rambøll Norge AS antar at det samlede arbeidet knyttet til å etablere grøft ved bruk av spylemetoden, trekke utslippsledningen i 200 meter lange deler samt legge den i- og oppå sjøbunnen øst for verneområdet, vil ta ca. 1 – 2 uker (pers.med. Andreas W. Foss Westgaard, Rambøll Norge AS).

Siden uttrekkingen av utslippsledningen fra land og østover gjennom naturreservatet foregår i etapper ved at én og én ledning trekkes ut og legges på sjøbunnen, vil det gå noe tid mellom hvert uttrekk av ledninger i naturreservatet. Vi må kunne anta at uttrekk av ledninger á 200 meter vil forstyrre fuglelivet noe.

Siden det kun skal trekkes ca. 6 ledninger á 200 meter i løpet av én til to uker og tiltaket skal foregå på flo sjø, vil forstyrrelsen foregå over korte tidsrom slik at eventuelle vadefugler i området vil kunne svømme vekk fra tiltaksstedet, jf. nml. § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning og § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

De delene av tiltakene som skal foregå utenfor verneområdet, dvs. på land vest for punktet der utslippsledningen går ut i sjøen samt øst for verneområdets østlige grense, vil ikke omfattes av bestemmelser i verneforskriften for Varangerbotn naturreservat.

Det betyr imidlertid ikke at det er fritt frem for å gjennomføre ethvert tiltak utenfor verneområdets vernegrenser. Ifølge naturmangfoldloven § 6 (generell aktsomhetsplikt) skal enhver opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet.

For at tiltak som foregår utenfor verneområdet, dvs. på land øst for Nesseby rådhus samt i sjø øst for verneområdet, vil vi anmode Nesseby kommune om at det så langt som det er praktisk mulig tas hensyn til fuglelivet. Dette kan gjøres ved at tiltaket utføres raskt og effektivt samt på flo sjø. Dette vil etter vår vurdering være et godt bidrag for å ivareta fuglelivet i området.

Statsforvalteren er klar over at tiltakene som skal foregå i- og utenfor verneområdet vil føre til en viss forstyrrelse av fuglelivet i området. Gjennom at det settes vilkår til dispensasjonen og anmodning om at det bør tas hensyn til fuglelivet for tiltak som gjennomføres utenfor verneområdet, vil vi anta at forstyrrelsene som følge av tiltakene vil være begrenset og forbigående.

Siden denne saken har pågått i forholdsvis lang tid og dagens avløpsrenseanlegg ikke har vært tilfredsstillende i forhold til utslipp av kloakk i naturreservatet, er Statsforvalteren opptatt av at resterende arbeider knyttet til etablering av nytt avløpsrensanlegg gjennomføres etter vårtrekket og at anlegget tas i bruk så snart som mulig. Dette vil føre til at urenset kloakk ikke lenger slippes ut i Varangerbotn naturreservat.

Med de vilkår som er satt til dispensasjonen, kan ikke Statsforvalteren se at tiltaket vil føre til nevneverdig påvirkning av verneverdiene eller være i strid med verneformålet. Siden dette er en spesiell sak hvor det blant annet var etablert avløpsledninger i naturreservatet før vernetidspunktet, og det i verneforskriftens pkt. V nr. 5 er tillatt å drifte, vedlikeholde og utbedre kommunale avløpsledninger, kan vi ikke se at en innvilgelse av tiltaket vil føre til presedensvirkninger.

Tiltakene som skal gjennomføres i- og utenfor Varangerbotn naturreservat er komplekse og omfattende. Statsforvalteren vil derfor stille vilkår om at skader som oppstår på naturmangfoldet i naturreservatet må dekkes av tiltakshaver, jf. naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse må bæres av tiltakshaver.

Med hilsen

Heidi-Marie Gabler (e.f.)
seksjonsleder

Tor Asbjørn Aslaksen Simonsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi:

Rambøll Norge AS	Postboks 1077	9503 Alta
Statens naturoppsyn Vadsø	arne.petter.sarre@miljodir.no	
Hans Petter Bergseng	hans.petter.bergseng@ramboll.no	
Andreas Westgaard	andreas.westgaard@henninglarsen.com	
Nesseby kommune	roy.aslaksen@nesseby.kommune.no	
Nesseby kommune	jorn.opdahl@nesseby.kommune.no	

Vedlegg: Plassering av utslippsledning i- og øst for Varangerbotn naturreservat